

# Med kajakk langs brefronten



Det første som slår en med Grønland, er dimensjonene. Her er all natur stor. Luften er så klar at det til tider kan se ut som kunstige kulisser.

Vi ankommer Øst-Grønland i august, som er høysommer her. Det er kun juli og august som er aktuelle måneder for padling. Resten av året er det for mye is. Vanntemperaturen er ned mot frysepunktet og om nettene dannes det stadig is på stillestående vann. Når sola står på sitt høyeste stiger likevel lufttemperaturen opp mot 20 grader.

## Avsides turparadis

Bosetningene på østkysten av Grønland ligger svært avsides og utilgjengelig til – selv i grønlandsk sammenheng. For å komme seg til Tasiilaq, som er hovedstaden på Øst-Grønland, må man fly via Island. Flyet til Island korresponderer ikke med fly videre til Grønland, så det blir overnatting i Reykjavik begge veier. Fra Island flyr man propellfly, men det er mange turer som kanselleres grunnet tåke på Kulusuk som er flyplassen på Øst-Grønland. Videre går all transport med helikopter eller båt.

I Tasiilaq er det mulig å leie kajaker. Den norske turoperatøren Hvitserk har kajaker som brukes til kommersielle turer, men har sjelden bruk for hele "flåten". Grønlandere flest sluttet å padle kajakk for mange år siden. Speedbåter gjør nytten, bensinen er subsidiert og de vokser opp med båtene mellom isflak og isfjell. Kajakk brukes fortsatt til fangst av narhval. Hvalen harpunerer fra kajakken, deretter overtar plastbåter med motor.

Vi har også ordnet med båtskyss den første delen av turen og blir hentet med en gammel kutter rett ved flyplassen. På båtturen til første camp, må vi lete oss frem mellom isflak og isfjell. Et sted har tidevannsstrømmen blokkert ruta med is, og vi må brøyte oss fram med båten. Skipperen vår – Dinez – har imidlertid full kontroll. De som er oppvokst med



båt og is kan dette her bedre enn nordmenn kan gå på ski. Han setter den jernbeslåtte baugen forsiktig mot et isflak og gir gass, for så å slakke av igjen. Båten rister, men isen beveger seg og sklir til siden. Dette må gjentas mange ganger, til vi igjen har åpent farvann. Godt vi ikke skulle padle her. Det hadde rett og slett ikke vært mulig. Vel fremme ved campen stuper de fleste i soveposene. I morgen begynner padlingen.

### Stabile farkoster

Vi bruker stødige dobbeltkajaker som rommer mer enn nok bagasje for en tur på noen dager. Fullastet er kajakkene så stødige at du må ta i for å få veltet dem. Derfor padler vi i padlejakker og padlebukse som holder oss tørr for vannsprut, men er ikke tett nok om vi skulle falle i vannet.

Første dagen har vi knallvær. Det er deilig å befinne seg på Grønland og kunne gå i t-skjorte. På Øst-Grønland er myggen dessuten omtrent fraværende – i sterk kontrast til insekthordene som herjer på vestkysten om sommeren.

Fjorden er blank som et speil. Vi padler langs land hvor vi får mye større fartsfølelse enn om vi holder oss langt utpå fjorden. Isfjell av alle størrelser flyter i fjorden. Av og til høres drønn idet et isfjell kalver og deler av det faller i sjøen. Isen smelter også under overflaten og gradvis forandres balansepunktet på isfjellet til det til slutt tipper rundt. Dette er en god grunn til å holde avstand fra de høye isfjellene. Det er tross alt kun en tiendedel som er over vann.

### Brefronten

Innerst i fjorden finner vi Knud Rasmusen breen. Brefronten er fire km lang og 30 meter høy, og vi camper med panoramautsikt. Her er det absolutt ikke stillheten som råder. Det buldrer og smeller og plasker etter hvert som breen kalver. På morgenen neste dag blir vi vitne til at et isfjell, stort som et hus, løser under vann. I et kok av vann og gjørme kommer det til overflaten. Fargen er dyp blå. Dette er is fra det innerste av breen. Vi ser andre isfjell av samme farge på fjorden. Noen av dem er fulle stein og grus.



Sola varmer selv om vannet er iskaldt.

På kvelden får vi besøk av en frekk liten gjest. Polarreven har visst ikke lært at mennesker kan være farlige. Den poserer villig for kameraet og stikker av med matrester, for så å komme tilbake noen minutter senere. Bortsett fra rev, ryper og en og annen sel, er det ikke mye dyreliv her. I august kommer hvalene sørfra, men de har sine faste ruter og tilholdssteder.

Tredje dagen padler vi inn i en grunn fjord, hvor det har lett for å samle seg isfjell. De store isfjellene går på grunn og fungerer omtrent som demninger. Når det blåser i riktig retning kan drivis fylle

fjorden fullstendig. Vi avslutter dagens etappe tidlig, og rekker en fottur før middag. Den nærmeste fjelltoppen er 760 meter. Fra toppen her får vi et fantastisk overblikk over fjordsystemet vi padler i. Samtidig kan vi se langt til havs og beskue mengder av fjelltopper rundt oss. Mange av fjelltoppene er navnløse, og langt fra alle er besteget. Etter middag begynner det å friskne til. Vi vurderer om vi skal bo i enstangslavvoen, som de foregående netter, eller om vi skal sette opp småteltene. Vi velger lavvoen, noe som skal vise seg å være en feil avgjørelse. Rundt midnatt står vi og



Med stødige og fullastede dobbeltkajaker er sjansen for velt minimal.

tviholder på midtstangen mens vinden truer med å brekke den. Vinden vinner og vi må samle sammen delene og få opp telt. Neste morgen har vinden løyet, og vi kan fortsette turen.

### Sterke strømmer

På fjerde dagen passerer vi restene etter amerikanernes tilstedeværelse under den kalde krigen. Det ser ut til at de hadde det travelt da de forlot området. Tusenvis av rustne drivstofftonner, biler og maskiner ligger spredt utover et område på et par kvadratkilometer.

Noen grønlandere fisker laks i en liten elv i nærheten. Fiskeredskapene er ikke av typen vi er vant med. Med en lang stang med store kroker i enden, leter de seg frem til fisken og rykker den opp på land.

Forskjellen mellom flo og fjære er ca tre meter, og dette fører til tidevannsstrømmer sterke som elver på enkelte steder. En av passasjene vi må gjennom er en sånn strøm. Her kan vi komme gjennom med kajakkene kun en halvtimes tid på høyvann. Kommer vi til feil tid, blir det bæring, 200-300 meter i ulendt terreng. Da er det nok bedre å vente på høyvannet.

På vei ut mot neste fjord og stedet Kuummiit, treffer vi på nytt grønlandere som fisker. Kun et håndsnøre og en sluk med store kroker gjør nytten, og fisk får de. Vi tar oss en tur i landsbyen og får et

lite innblikk i grønlandsk kultur og leveste. Alle de små stedene har skole, butikk, postkontor og gamle hjem. Kort sagt alt de trenger. Kirkegården er et fargerikt skue. Alle gravene er nemlig pyntet med plastblomster.

### Hval og drivis

Kuummiit ligger ved Ammassalik-fjorden og her er det gode muligheter for å se, og ikke minst høre, hval. Du hører dem gjerne før du ser dem. Det er et mektig skue å se de store dyrene. Fra kajakken virker alle naturopplevelsene enda sterkere enn ellers.

Planen er å bli hentet med motorbåt fra siste camp, men etter å ha snakket

med Skipperen vår på satellittelefon, må vi legge nye planer. Vinden for to dager siden har tettet fjorden og kysten med is og han sitter fast i isen med kutteren sin leger syd. Utpå ettermiddagen kommer tre mindre båter seg igjennom og henter oss. Nå får vi virkelig se hvordan båter kan håndteres mellom isflakene. I skikkelig James Bond stil gjøres turen til Tasiilaq unna på under en time.

Tekst og foto: Roar Laugerud

## Grønland – mye mer enn innlandsisen

Friluftsliv på verdens største øy er langt mer enn å krysse innlandsisen. I en serie på fire artikler setter vi søkelys på de enorme mulighetene som finnes for den eventyrlystne på verdens største øy. Dette er reportasje nummer tre.

Kartografi: Kåre Holst

